

Περιεχόμενα

Πρόλογος, Λίλα Λεοντίδου	11
Εισαγωγή	15
1 Επανεξετάζοντας τη θεώρηση της Μεσογειακής Πόλης	21
1.1 Εισαγωγή	22
1.2 Εκβιομηχάνιση και αστικοποίηση	23
1.3 Οι οικονομικές δομές της Μεσογειακής Πόλης	27
1.3.1 Αστικοποίηση και οικονομικοί τομείς	27
1.3.2 Οι περιορισμοί της βιομηχανίας	29
1.4 Στέγαση και οικιστική πολιτική	31
1.5 Το πολιτικό πλαίσιο του αστικού σχεδιασμού	33
1.6 Η τοπική αυτοδιοίκηση στη μεταπολεμική Μεσογειακή Πόλη	34
1.7 Διαδρομές και αντιστίξεις	36
1.8 Προσδιοριστικά στοιχεία της αστικότητας στην αθηναϊκή μητρόπολη	41

ΑΝΑΚΛΙΜΑΚΩΣΗ

2 Η αναδιάρθρωση της κρατικής χωρικής αρχιτεκτονικής και ο νέος ρόλος των πόλεων	53
2.1 Εισαγωγή	54
2.2 Κλίμακες ρύθμισης και ανακλιμάκωση	55
2.2.1 Η μεταπολεμική συνθήκη και οι αλλαγές στις προτεραιότητες της χωρικής πολιτικής	55
2.2.2 Η έννοια της χωρικής κλίμακας	56
2.2.3 Οι νέες δομές κρατικής οργάνωσης και η ρητορική της «ανταγωνιστικότητας»	62
2.2.4 Ευρωπαϊκή Ένωση και ανακλιμάκωση: Η αστικότητα της λιτότητας	63
2.3 Η ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση κατά τη μεταπολίτευση	66
2.3.1 Εκδημοκρατισμός, πελατειακές σχέσεις και ενδογενής ανάπτυξη	66
2.3.2 Το πρώτο κύμα κρατικής χωρικής αναδιοργάνωσης: Η δεκαετία του 1980	68
2.3.3 Το δεύτερο κύμα χωρικής αναδιοργάνωσης: Η δεκαετία του 1990	70
2.4 Η αναδιάρθρωση της δεκαετίας του 2010	76
2.4.1 Οι δέσμες των μέτρων λιτότητας και η μεγάλη ύφεση	76
2.4.2 Η ρητορική και τα επιχειρήματα της αναδιάρθρωσης	77
2.4.3 Το πρόγραμμα «Καλλικράτης» (2010)	79

2.4.4	Το πρόγραμμα «Κλεισθένης Ι»	82
2.4.5	Οι επιρροές της ΕΕ στις πρόσφατες προσπάθειες ανακλιμάκωσης	84
2.5	Συμπεράσματα	86

ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

3	Ρύθμιση δικαιωμάτων δόμησης και χωρικός σχεδιασμός στη Μεσογειακή Πόλη: Διαδρομές εξάρτησης προ και μετά κρίσης	89
3.1	Εισαγωγή	90
3.2	Μεθοδολογική προσέγγιση	93
3.3	Ιδιαιτερότητες ρύθμισης της γης και της ιδιοκτησίας στη Μεσογειακή Πόλη	95
3.4	Η επίδραση των πολιτικών ρύθμισης του χώρου στις διαδικασίες ανάπτυξης της γης	100
3.4.1	Χωρικός Σχεδιασμός και ρύθμιση της αγοράς γης	100
3.4.2	Διαδικασίες ανάπτυξης της γης και χωρικός σχεδιασμός πριν από το 2009 – τα 11 μονοπάτια δημιουργίας αξίας από την ανάπτυξη γης	104
3.4.3	Μετασχηματισμοί του συστήματος ρύθμισης της ανάπτυξης της γης μετά το 2009	115
3.5	Συζήτηση – συμπεράσματα	123

ΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

4	Μετασχηματισμοί της αστικής πολιτικής και προσεγγίσεις του αστικού σχεδιασμού στη Μητροπολιτική Αθήνα: από την Ολυμπιάδα στη μετά τα μνημόνια εποχή	131
4.1	Εισαγωγή	132
4.2	Μεθοδολογική προσέγγιση	137
4.3	Η συγκρότηση του πλαισίου αστικής πολιτικής για τη Μητροπολιτική Αθήνα (1981-1997)	141
4.4	Μετασχηματισμοί αστικής πολιτικής στην Ολυμπιακή και μετα-Ολυμπιακή περίοδο (1997- 2007)	151
4.4.1	Μεταστροφές πολιτικής στον διεθνή χώρο	151
4.4.2	Ανταποκρίσεις στις κατευθύνσεις μητροπολιτικού σχεδιασμού της Αθήνας	159
4.4.3	Αποτιμώντας την επίδραση της Ολυμπιακής Συγκυρίας	169
4.5	Μετασχηματισμοί αστικής πολιτικής στην περίοδο της κρίσης και των μνημονίων (2008-2015)	173
4.5.1	Μεταστροφή στις κατευθύνσεις της αστικής πολιτικής μετά την κρίση	181
4.5.2	Επιδράσεις της δημοσιονομικής κρίσης στην αστική πολιτική	185
4.6	Εξελίξεις της πρόσφατης περιόδου και τρέχουσες δυναμικές (2016-2019)	191

4.7	Συμπεράσματα	200
4.7.1	Μετατοπίσεις στις κυρίαρχες ιδέες και συλλήψεις της αστικής ανάπτυξης	201
4.7.2	Επαναπροσδιορισμοί στις προσεγγίσεις του αστικού σχεδιασμού	202
4.7.3	Μεταβολές στο θεσμικό περιβάλλον του σχεδιασμού	204
4.7.4	Μεταβολές στη σχέση σχεδιασμού και αγοράς	205
4.7.5	Καταληκτικές σκέψεις	207

ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

5	Η διακυβέρνηση της λιτότητας και η εναλλακτική θεώρηση της πόλης	209
5.1	Εισαγωγή	210
5.2	Η ανακλιμάκωση ως ηγεμονική στρατηγική	212
5.3	Οι σχέσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης με την κοινωνία των πολιτών (1950-1973)	218
5.3.1	Μεταπολίτευση: Ο «θαμπός» ρυθμιστικός ρόλος των τοπικών αυτοδιοικήσεων (1974-2008)	219
5.4	Η αστική διάσταση της κρίσης: Ερευνώντας τη διακυβέρνηση της λιτότητας	221
5.4.1	Η στροφή της πόλης προς τις συνεργασίες	222
5.4.2	Οι συνεργασίες ως μέσο διαχείρισης της λιτότητας	225
5.4.3	Η γέφυρα του «συνΑθηνά» στις ομάδες βάσης	228
5.5	Η εξάπλωση των άτυπων ομάδων βάσης	230
5.5.1	Οι πρακτικές της «αυτο-οργάνωσης» και της «οριζοντιότητας»	232
5.5.2	Οι σχέσεις των ομάδων βάσης με τον δήμο της Αθήνας	235
5.6	Συμπεράσματα	238
6	Προκλήσεις και προοπτικές	241
6.1	Εισαγωγή	242
6.2	Το φάσμα της ανακλιμάκωσης	242
6.3	Αναγνωρίσιμες εξαρτήσεις	244
6.4	Συμμετοχική διακυβέρνηση	245
6.5	Η πρωτοκαθεδρία της ανταγωνιστικότητας	247
6.6	Επαναπροσδιορισμοί της αστικότητας	248
6.7	Η άτυπη «ανθεκτικότητα» της Μεσογειακής Πόλης	257
6.8	Πεδία αμφισβήτησης και διεκδικήσεων: Η Νέα Αυτοδιοίκηση	258
6.9	Η αμφιταλάντευση της Αθήνας	259
6.10	Αντί επιλόγου	260

	Βιβλιογραφία	263
--	--------------	-----